

AVETE !

1. Δευτερόκλιτα ασυναίρετα (=δεν τονίζονται στη λήγουσα με περισπωμένη) ουσιαστικά

94. Κατά τη δευτέρα κλίση κλίνονται ονόματα και των τριών γενών: αρσενικά και θηλυκά που λήγουν σε -ος και ουδέτερα που λήγουν σε -ον.

α) Παραδείγματα αρσενικών και θηλυκών

	(θ. άνθρωπο-)	(θ. άγρο-)	(θ. νησο-)	(θ. όδο-)		
	Ενικός αριθμός					
ον.	ὁ	ἄνθρωπος	ἄγρος	ἡ	νῆσος	ὁδός
γεν.	τοῦ	ἀνθρώπου	ἀγροῦ	τῆς	νήσου	ὁδοῦ
δοτ.	τῷ	ἀνθρώπῳ	ἀγρῷ	τῇ	νήσῳ	ὁδῷ
αιτ.	τὸν	ἄνθρωπον	ἄγρον	τὴν	νῆσον	ὁδὸν
κλ.	(ὦ)	ἄνθρωπε	ἀγρέ	(ὦ)	νῆσε	ὁδέ

	Πληθυντικός αριθμός					
ον.	οἱ	ἄνθρωποι	ἄγροῖ	αἱ	νῆσοι	ὁδοὶ
γεν.	τῶν	ἀνθρώπων	ἀγρῶν	τῶν	νήσων	ὁδῶν
δοτ.	τοῖς	ἀνθρώποις	ἀγροῖς	ταῖς	νήσοις	ὁδοῖς
αιτ.	τούς	ἀνθρώπους	ἀγροὺς	τάς	νήσους	ὁδοὺς
κλ.	(ὦ)	ἄνθρωποι	ἄγροῖ	(ὦ)	νῆσοι	ὁδοὶ

β) Παραδείγματα ουδετέρων

(θ. μυστηριο-) (θ. δωρο-) (θ. φυτο-)

	Ενικός αριθμός				Πληθυντικός αριθμός			
ον.	τὸ	μυστήριον	δῶρον	φυτὸν	τὰ	μυστήρια	δῶρα	φυτὰ
γεν.	τοῦ	μυστηρίου	δώρου	φυτοῦ	τῶν	μυστηρίων	δώρων	φυτῶν
δοτ.	τῷ	μυστηρίῳ	δώρῳ	φυτῷ	τοῖς	μυστηρίοις	δώροις	φυτοῖς
αιτ.	τὸ	μυστήριον	δῶρον	φυτὸν	τὰ	μυστήρια	δῶρα	φυτὰ
κλ.	(ὦ)	μυστήριον	δῶρον	φυτὸν	(ὦ)	μυστήρια	δῶρα	φυτὰ

**95. ΟΛΙΚΕΣ Ή ΦΑΙΝΟΜΕΝΙΚΕΣ ΚΑΤΑΛΗΞΕΙΣ
ΤΩΝ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ
ΤΗΣ Β' ΚΛΙΣΗΣ**

	Αρσενικό και θηλυκό		Ουδέτερο	
	Ενικός	Πληθ.	Ενικός	Πληθ.
ον.	-ος	-οι	-ον	-ᾶ
γεν.	-ου	-ων	-ου	-ων
δοτ.	-ω	-οις	-ω	-οις
αιτ.	-ον	-ους	-ον	-ᾶ
κλ.	-ε (-ος)	-οι	-ον	-ᾶ

Παρατηρήσεις

96. Από τα ουσιαστικά της β' κλίσης:

1) Τα αρσενικά και τα θηλυκά έχουν σε όλες τις πτώσεις τις ίδιες καταλήξεις (και τα ξεχωρίζουμε μόνο από το άρθρο).

2) Τα ουδέτερα διαφέρουν από τα αρσενικά και τα θηλυκά στην ονομ. και κλητ. του ενικού (όπου έχουν κατάλ. -ον) και στην ονομ., αιτιατ. και κλητ. του πληθ. (όπου έχουν κατάλ. -ᾶ).

97. α) Τα ουδέτερα των πτωτικών (σε όλες τις κλίσεις) σχηματίζουν στον ενικό και στον πληθ. τρεις πτώσεις όμοιες: την ονομαστική, την αιτιατική και την κλητική.

β) Η κατάληξη α των ουδετέρων όλων γενικά των πτωτικών είναι βραχύχρονη: τὰ μῆλᾶ, τὸ σῶμᾶ, τὰ σώματᾶ, τὰ γενναῖᾶ, ἐκεῖνᾶ, τὰ τιμῶντᾶ.

98. ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΣΥΝΑΙΡΕΤΩΝ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΤΗΣ Β' ΚΛΙΣΗΣ

(που δείχνει ιδίως την ορθογραφία των λέξεων)

1. ΑΡΣΕΝΙΚΑ

<u>ἄθλος</u> ¹	λοιμὸς ⁴	Πύργος	σχοῖνος ¹⁶
βίος	Λύκος	σῖτος ⁷	τίτλος
γρῖφος	Μάγος	σκύμνος ⁸	τύλος ¹⁷
θρῦλος	<u>μόλυβδος</u> ⁵	σκῦρος ⁹	τύμβος ¹⁸
<u>θῦμος</u>	μύδρος ⁶	Σπίνος	τῦφος
καρκίνος	μῦθος	στάμνος ¹⁰	ῥβος ¹⁹
κίνδυνος	Μύλος	Στίβος	ῥμνος
κρίκος	νᾶνος	στίχος ¹¹	ῥπνος
κύκλος	Πάγος	<u>στοῖχος</u> ¹²	φάρος

Κῦρος	Πάππος	στῦλος ¹³	Χίος ²⁰
λίθος ²	Πίθος	Σύρος ¹⁴	
<u>λιμὸς</u> ³	πῖλος	σχῖνος ¹⁵	

2. ΘΗΛΥΚΑ

ἄμμος	Πλίνθος
ἄρκτος	πρῖνος ²²
Ἰος	<u>ράβδος</u>
<u>κάμηλος</u>	Σῦρος ²³
<u>κάμινος</u>	Σκῦρος
Κάσος	Τάφος
Κύθνος	Χίος ²⁴
Κύπρος	
μύρτος ²¹	
Νάξος	
Πάρος	

3. ΟΥΔΕΤΕΡΑ

ἄθλον ²⁵	νίτρον ³⁰
ἄντρον	(ἢ λίτρον) ³⁰
<u>ἄστρον</u>	ζύλον
Βάθρον	πίσον ³¹
ἴον	πράσον
Κρίνον	πτύον ³²
λίκνον ²⁶	στουπείον ³³
λίνον ²⁷	σῦκον
λύτρον ²⁸	<u>φύλλον</u> ³⁴
Μύρον	<u>φῦλον</u> ³⁵
μύρτον ²⁹	ὠδὸν

1. (από το ἄεθλος) αγώνας, κατόρθωμα.- 2. αρσ. και θηλ.- 3. πείνα, σιτοδεία.- 4. μολυσματική αρρώστια, πανούκλα.- 5. και μόλιβος.- 6. πυραχτωμένο σίδηρο.- 7. πληθ. τᾶ σῖτα (βλ. § 147).- 8. νεογνό ζώου, ιδίως του λιονταριού.- 9. κομμάτι από πέτρα, που ξεπετιέται κατά τη λάξευση· αλλιώς: λατύπη.- 10. στάμνα.- 11. σειρά, γραμμή, αράδα (οποιαδήποτε).- 12. σειρά από ανθρώπους, στρατιώτες, πλοία κτλ., γραμμή σε παράταξη.- 13. κολόνα (κυρίως για στήριξη) αλλιώς: κίων· ενώ ἡ στήλη = επιτύμβια πλάκα, πέτρα που χρησιμεύει για ορόσημο, πλάκα με επιγραφή κτλ.- 14. κάτοικος της Συρίας (ενώ ἡ Σῦρος, το νησί).- 15. μαστιχόδεντρο.- 16. βούρλο (υποκορ. σχοινίον).- 17. ρόζος, κάλος, σκληρό εξόγκωμα του δέρματος.- 18. τάφος σχηματισμένος με σωρό από χώμα σε σχήμα μικρού λόφου.- 19. το κύρτωμα που σχηματίζει η ράχη της καμήλας.- 20. κάτοικος της Χίου (ενώ ἡ Χίος, το νησί).- 21. μυρσίνη, μυρτιά (ενώ τὸ μύρτον, ο καρπός της).- 22. (αρσ. και θηλ.) βαλανιδιά, πουρνάρι.- 23. βλ. αρ. 14.- 24. βλ. αρ. 20.- 25. (από το ἄεθλον) έπαθλον, βραβείον.- 26. κούνια.- 27. λινάρι.- 28. το χρήμα που δίνεται για την απολύτρωση κάποιου, αμοιβή, ανταμοιβή.- 29. βλ. αρ. 21.- 30. νίτρο (αττ. λίτρον) ανθρακική σόδα.- 31. μπιζέλι.- 32. φτυάρι.- 33. στουπί.- 34. φύλλο από δέντρο, άνθος κτλ.- 35. γένος, φυλή.

► **ΕΡΓΑΣΙΑ:** Να κλίνετε τα υπογραμμισμένα ουσιαστικά.

19ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

219. Αντωνυμίες λέγονται οι κλιτές λέξεις που χρησιμοποιούνται στο λόγο κυρίως στη θέση ονομάτων (ουσιαστικών ή επιθέτων): *ῥώμη μετὰ μὲν φρονήσεως ὠφέλησεν, ἄνευ δὲ ταύτης* (δηλ. τῆς φρονήσεως) *ἔβλαψε – τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας πάντες τιμῶσι· τοιοῦτοι* (δηλ. ἀγαθοί) *καὶ ὑμεῖς γίγνεσθε.*

Τα εἶδη των αντωνυμιῶν

220. Οι αντωνυμίες είναι εννέα ειδών: 1) **προσωπικές**, 2) **δεικτικές**, 3) **οριστικές** ἢ **επαναληπτικές**, 4) **κτητικές**, 5) **αυτοπαθητικές**, 6) **αλληλοπαθητικές**, 7) **ερωτηματικές**, 8) **ἀόριστες** και 9) **αναφορικές**.

1. Προσωπικές αντωνυμίες

221. Προσωπικές λέγονται οι αντωνυμίες που φανερώνουν τα τρία πρόσωπα του λόγου.

Πρώτο πρόσωπο είναι εκείνο που μιλεί: **εγώ**.

Δεύτερο πρόσωπο είναι εκείνο που του μιλούμε: **σύ**.

Τρίτο πρόσωπο είναι εκείνο για το οποίο γίνεται λόγος: **αὐτός, ἐκεῖνος** κτλ.

222. Οι προσωπικές αντωνυμίες κλίνονται ἔτσι:

Ενικός αριθμός

	α' πρόσ.	β' πρόσ.	γ' πρόσ.
ον.	ἐγὼ	σὺ	—
γεν.	ἐμοῦ, μου	σοῦ, σου	(οὔ)
δοτ.	ἐμοί, μοι	σοί, σοι	οἶ, οί
αιτ.	ἐμέ, με	σέ, σε	(ἐ)

Πληθυντικός αριθμός

ον.	ἡμεῖς	ὕμεῖς	(σφεῖς)
γεν.	ἡμῶν	ὕμῶν	(σφῶν)
δοτ.	ἡμῖν	ὕμῖν	σφίσι(ν)
αιτ.	ἡμᾶς	ὕμᾶς	(σφᾶς)

Μετάφραση: *εγώ, εμένα/μου, σ' εμένα, εμένα/με
εμείς, εμάς, σ' εμάς, εμάς/μας*

εσύ, εσένα/σου, σ' εσένα, εσένα/σε
εσείς, εσάς, σ' εσάς, εσάς/σας

2. Δεικτικές αντωνυμίες

223. Δεικτικές λέγονται οι αντωνυμίες που φανερώνουν δείξιμο (αισθητό ή νοητό).

Δεικτικές αντωνυμίες της αρχαίας ελληνικής είναι οι ακόλουθες (όλες τρικατάληκτες με τρία γένη):

οὗτος, αὕτη, τοῦτο

ἐκεῖνος, ἐκείνη, ἐκεῖνο

ὄδε, ἤδε, τόδε (= αὐτός εδώ, αὐτός δα, ο εξής)

τοιόσδε, τοιάδε, τοιόνδε ή τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο(ν) (= τέτοιος).

τηλικόσδε, τηλικήδε, τηλικόνδε ή τηλικοῦτος, τηλικαύτη, τηλικοῦτο(ν) (= τόσο μεγάλος).

224. 1) Η αντωνυμία οὗτος, αὕτη, τοῦτο κλίνεται έτσι:

	Ενικός αριθμός			Πληθυντικός αριθμός		
ον.	οὗτος	αὕτη	τοῦτο	οὗτοι	αὗται	ταῦτα
γεν.	τούτου	Ταύτης	τούτου	τούτων	τούτων	τούτων
δοτ.	τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ	τούτοις	ταύταις	τούτοις
αιτ.	τοῦτον	Ταύτην	τοῦτο	τούτους	ταύτας	ταῦτα
κλ.	(ὄ) οὗτος	(ὄ) αὕτη	—	—	—	—

Παρήρηση: Οι αντωνυμίες ΔΕΝ έχουν κλητική. Οι μόνοι τύποι κλητικής που απαντώνται στις αντωνυμίες είναι:

(ὄ) οὗτος

(ὄ) αὕτη

Μετάφραση: αὐτός/τος, αὐτού/του, σ' αὐτόν, αὐτόν/τον, ...

αὐτοί/τοι, αὐτών, σ' αὐτούς, αὐτούς/τους, ...

αὐτή/τη, αὐτῆς/της, σ' αὐτή(ν)/τη(ν), αὐτή(ν)/τη(ν)

αὐτές/τες, αὐτών, σ' αὐτές, αὐτές/τες/τις

αὐτό/το, αὐτού/του, σ' αὐτό, αὐτό/το

αὐτά/τα, αὐτών, σ' αὐτά, αὐτά/τα

► **ΕΡΓΑΣΙΑ:** Να αντιγράψετε και να μάθετε απ' έξω τις αντωνυμίες.

► **ΕΡΓΑΣΙΑ:** Να διαβάσετε το παρακάτω κείμενο και να προσπαθήσετε να αναγνωρίσετε τύπους της β' κλίσης. Να θυμάστε τις βασικές καταλήξεις της β' κλίσης και ελέγξτε ποιες ταιριάζουν με τις λέξεις του κειμένου.

[16] Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Σάμου ὀρμώμενοι τὴν βασιλέως κακῶς ἐποίουν, καὶ ἐπὶ τὴν Χίον καὶ τὴν Ἔφεσον ἐπέπλεον, καὶ παρεσκευάζοντο πρὸς ναυμαχίαν, καὶ στρατηγούς πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι προσείλοντο Μένανδρον, Τυδέα, Κηφισόδοτον.

[17] Λύσανδρος δ' ἐκ τῆς Ῥόδου παρὰ τὴν Ἴωνίαν ἐκπλεῖ πρὸς τὸν Ἑλλησποντον πρὸς τε τῶν πλοίων τὸν ἔκπλουν καὶ ἐπὶ τὰς ἀφεστηκυίας αὐτῶν πόλεις. Ἀνήγοντο δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Χίου πελάγιοι· ἡ γὰρ Ἀσία πολεμία αὐτοῖς ἦν.

[18] Λύσανδρος δ' ἐξ Ἀβύδου παρέπλει εἰς Λάμψακον σύμμαχον οὔσαν Ἀθηναίων· καὶ οἱ Ἀβυδηνοὶ καὶ οἱ ἄλλοι παρήσαν πεζῆ· ἠγεῖτο δὲ ΘώραξΛακεδαιμόνιος.

[19] Προσβαλόντες δὲ τῇ πόλει αἰροῦσι κατὰ κράτος, καὶ διήρπασαν οἱ στρατιῶται οὔσαν πλουσίαν καὶ οἴνου καὶ σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων πλήρη· τὰ δὲ ἐλεύθερα σώματα πάντα ἀφήκε Λύσανδρος.

[20] Οἱ δ' Ἀθηναῖοι κατὰ πόδας πλέοντες ὠρμίσαντο τῆς Χερρονήσου ἐν Ἐλαιοῦντι ναυσὶν ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἐνταῦθα δὴ ἀριστοποιοιμένοις αὐτοῖς ἀγγέλλεται τὰ περὶ Λάμψακον, καὶ εὐθύς ἀνήχθησαν εἰς Σηστόν.

[21] Ἐκεῖθεν δ' εὐθύς ἐπισιτισάμενοι ἔπλευσαν εἰς Αἰγὸς ποταμούς ἀντίον τῆς Λαμφάκου· δειίχε δ' ὁ Ἑλλησποντος ταύτη σταδίους ὡς πεντεκαίδεκα. Ἐνταῦθα δὴ ἐδειπνοποιοῦντο.

[22] Λύσανδρος δὲ τῇ ἐπιούσῃ νυκτί, ἐπεὶ ὄρθρος ἦν, ἐσήμηνεν εἰς τὰς ναῦς ἀριστοποιησαμένους εἰσβαίνειν, πάντα δὲ παρασκευασάμενος ὡς εἰς ναυμαχίαν καὶ τὰ παραβλήματα παραβάλλων, προεῖπεν ὡς μηδεὶς κινήσοιτο ἐκ τῆς τάξεως μηδὲ ἀνάξοιτο.

[23] Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνίσχοντι ἐπὶ τῷ λιμένι παρετάξαντο ἐν μετώπῳ ὡς εἰς ναυμαχίαν. Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀντανήγαγε Λύσανδρος, καὶ τῆς ἡμέρας ὄψε ἦν, ἀπέπλευσαν πάλιν εἰς τοὺς Αἰγὸς ποταμούς.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Βιβλίο 2. Κεφάλαιο 1. §16-23

Μετάφραση

[1.16] Οι Αθηναίοι έχοντας ως ορμητήριο την Σάμο λεηλατούσαν την γη του βασιλέα και έπλεαν εναντίον της Χίου και της Εφέσου και προετοιμάζονταν για να ναυμαχήσουν· και εξέλεξαν στρατηγούς, επιπλέον αυτών που ήδη είχαν, τον Μένανδρο, τον Τυδέα και τον Κηφισόδοτο.

[1.17] Ο Λύσανδρος απέπλευσε από την Ρόδο και παραπλέοντας τα ιωνικά παράλια και κατευθύνθηκε προς τον Ελλήσποντο, απ' όπου έφευγαν τα εμπορικά αθηναϊκά πλοία, και προς τις συμμαχικές τους πόλεις που είχαν αποστατήσει. Συγχρόνως και οι Αθηναίοι απέπλευσαν από την Χίο, αλλά βγήκαν ανοιχτά στο πέλαγος, γιατί η ασιατική ακτή ήταν εχθρική σ' αυτούς.

[1.18] Ενώ ο Λύσανδρος από την Άβυδο πλέοντας κοντά στην ακτή έφτασε στην Λάμψακο που ήταν σύμμαχος των Αθηναίων, και οι Αβυδηνοί και οι υπόλοιποι σύμμαχοι έφθασαν δια ξηράς, με αρχηγό τους τον Θώρακα τον Λακεδαιμόνιο.

[1.19] Επιτέθηκαν και κατέλαβαν με έφοδο την πόλη που ήταν πλούσια σε κρασί και σιτηρά και γεμάτη με όλα τα εφόδια που χρειάζονταν και οι στρατιώτες την λεηλάτησαν, αλλά τους ελεύθερους πολίτες δεν τους πείραξε ο Λύσανδρος.

[1.20] Οι Αθηναίοι ακολουθώντας τον κατά πόδας με το στόλο τους αγκυροβόλησαν στον Ελαιούντα της Χερσονήσου με εκατόν ογδόντα πλοία. Εκεί λοιπόν, ενώ προγευματίζαν, έφτασε σ' αυτούς η είδηση για όσα έγιναν στην Λάμψακο, και αμέσως ανοίχτηκαν και άραξν στην Σηστό.

[1.22] Ο Λύσανδρος την επόμενη νύχτα, προς τα ξημερώματα έδωσε σήμα να επιβιβαστούν οι ναύτες στα πλοία, αφού προγευματίσουν· και αφού έκανε όλες τις προετοιμασίες σαν για να είναι έτοιμος για ναυμαχία και κρέμασε τα παραπετάσματα στα πλάγια των πλοίων, έδωσε εντολή κανείς να μην κινηθεί κανείς από την παράταξη ούτε να ανοιχτεί στο πέλαγος.

[1.23] Οι Αθηναίοι, μόλις βγήκε ο ήλιος, παρατάχθηκαν μπροστά από το λιμάνι κατά μέτωπο με την πρόθεση να ναυμαχήσουν. Επειδή όμως ο Λύσανδρος δεν ανοίχτηκε για να τους αντιμετωπίσει και ήταν πλέον βραδάκι, γύρισαν πίσω τα πλοία στους Αιγός ποταμούς.